

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 6 Ιουλίου 2021
(OR. en)

10149/21

Διοργανικός φάκελος:
2021/0154 (NLE)

ECOFIN 636
CADREFIN 331
UEM 171
FIN 512

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Θέμα: ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την έγκριση της
αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πορτογαλίας

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

για την έγκριση της αξιολόγησης
του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πορτογαλίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας¹ και ιδίως το άρθρο 20,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

¹ ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17.

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η επιδημική έκρηξη της COVID-19 είχε αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία της Πορτογαλίας. Το 2019, το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) της Πορτογαλίας αντιστοιχούσε στο 67 % του ενωσιακού μέσου όρου. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της άνοιξης του 2021 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ της Πορτογαλίας μειώθηκε κατά 7,6 % το 2020 και αναμένεται ότι θα μειωθεί κατά 3,9 % σωρευτικά το 2020 και το 2021. Στις μακροχρόνιες πτυχές, με αντίκτυπο στις μεσοπρόθεσμες οικονομικές επιδόσεις, περιλαμβάνονται τα μεγάλα αποθέματα εξωτερικού, ιδιωτικού και δημόσιου χρέους και η χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας. Επιπλέον, το έλλειμμα επενδύσεων καθιστά πιο δύσκολη τη συμμετοχή στις ευκαιρίες που προσφέρουν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, καθώς και την πλήρη αξιοποίησή τους.

- (2) Στις 9 Ιουλίου 2019 και στις 20 Ιουλίου 2020, το Συμβούλιο απηύθυνε συστάσεις προς την Πορτογαλία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Ειδικότερα, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πορτογαλία να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η πανδημία, να βελτιωθεί η ποιότητα των δημόσιων οικονομικών δίνοντας προτεραιότητα στις δαπάνες που προάγουν την ανάπτυξη, να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας και να διασφαλιστεί ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και μακροχρόνια φροντίδα. Επίσης, απηύθυνε σύσταση στην Πορτογαλία για τη βελτίωση του γενικού επιπέδου δεξιοτήτων του πληθυσμού, με έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες και στην αύξηση του αριθμού των πτυχιούχων σε τομείς σχετικούς με τις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά, καθώς και για τη στήριξη της ποιοτικής απασχόλησης και τη μείωση του κατακερματισμού στην αγορά εργασίας. Συνέστησε επίσης στην Πορτογαλία να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των κοινωνικών δικτύων ασφάλειας και να εγγυηθεί επαρκή και αποτελεσματική κοινωνική προστασία και εισοδηματική στήριξη. Συνέστησε στην Πορτογαλία την εστίαση των επενδύσεων στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, ιδίως στην καινοτομία, στις σιδηροδρομικές μεταφορές και στις λιμενικές υποδομές, στη μετάβαση σε χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές και στην ενεργειακή μετάβαση, καθώς και στην επέκταση των ενεργειακών διασυνδέσεων, λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών ανισοτήτων. Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πορτογαλία να εφαρμόσει μέτρα που να διασφαλίζουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων σε ρευστότητα στο πλαίσιο της πανδημίας, να επισπευστούν έργα δημόσιων επενδύσεων και να προωθηθούν ιδιωτικές επενδύσεις για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης. Τέλος, συνέστησε στην Πορτογαλία να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις με στόχο τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ιδίως τη μείωση των κανονιστικών και διοικητικών εμποδίων που απορρέουν από τη διαδικασία αδειοδότησης και τη μείωση των κανονιστικών περιορισμών σε νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα, και να αυξηθεί η αποδοτικότητα των διοικητικών και φορολογικών δικαστηρίων, καθώς και των διαδικασιών αφερεγγυότητας και είσπραξης.

Αφού αξιολόγησε την πρόοδο ως προς την εφαρμογή των εν λόγω ειδικών ανά χώρα συστάσεων κατά τον χρόνο υποβολής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («ΣΑΑ»), η Επιτροπή διαπιστώνει ότι έχει υλοποιηθεί πλήρως η σύσταση για λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης. Σημαντική πρόοδος έχει επιτευχθεί όσον αφορά τη σύσταση για την εφαρμογή προσωρινών μέτρων με στόχο να διασφαλιστεί η πρόσβαση των επιχειρήσεων σε ρευστότητα, ιδίως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

- (3) Στις 2 Ιουνίου 2021, η Επιτροπή δημοσίευσε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ για την Πορτογαλία. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Πορτογαλία αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες που σχετίζονται με τα μεγάλα αποθέματα καθαρών εξωτερικών υποχρεώσεων και ιδιωτικού και δημόσιου χρέους, καθώς και με τα υψηλά επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων σε συνθήκες χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

- (4) Στη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, συστήθηκε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να αναλάβουν δράση, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων ΣΑΑ, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσουν προσανατολισμό πολιτικής που στηρίζει την ανάκαμψη και να βελτιώσουν περαιτέρω τη σύγκλιση, την ανθεκτικότητα και τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Στη σύσταση του Συμβουλίου συστήθηκε επίσης στα κράτη μέλη της ευρωζώνης να ενισχύσουν τα εθνικά θεσμικά πλαίσια, να διασφαλίσουν τη μακροοικονομική σταθερότητα, να ολοκληρώσουν την οικονομική και νομισματική ένωση και να ενισχύσουν τον διεθνή ρόλο του ευρώ.
- (5) Στις 22 Απριλίου 2021, η Πορτογαλία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό ΣΑΑ, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Για την εν λόγω υποβολή ακολουθήθηκε διαδικασία διαβούλευσης η οποία διεξάχθηκε σύμφωνα με το εθνικό νομικό πλαίσιο, με τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των οργανώσεων νεολαίας και άλλων σχετικών συμφεροντούχων. Η εθνική οικειοποίηση των ΣΑΑ στηρίζει την επιτυχή εφαρμογή τους και τον διαρκή τους αντίκτυπο σε εθνικό επίπεδο και την αξιοπιστία τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Δυνάμει του άρθρου 19 του εν κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του ΣΑΑ, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού.

- (6) Τα ΣΑΑ θα πρέπει να επιδιώκουν τους γενικούς στόχους του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 («μηχανισμός») και του Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου¹ για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση της COVID-19. Θα πρέπει να προωθούν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης, συμβάλλοντας στους έξι πυλώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.
- (7) Η εφαρμογή των ΣΑΑ των κρατών μελών θα αποτελέσει συντονισμένη προσπάθεια που περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε ολόκληρη την Ένωση. Μέσω συντονισμένης και ταυτόχρονης εφαρμογής και της υλοποίησης διασυνοριακών και πολυκρατικών έργων, οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα αλληλοενισχύονται και θα παράγουν θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις σε ολόκληρη την Ένωση. Ως εκ τούτου, περίπου το ένα τρίτο του αντικτύπου του μηχανισμού στην ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στα κράτη μέλη θα προέλθει από δευτερογενείς επιπτώσεις από άλλα κράτη μέλη.

Ισορροπημένη απάντηση που συμβάλλει στους έξι πυλώνες

- (8) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο α) και το παράρτημα V κριτήριο 2.1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ αντιπροσωπεύει, σε μεγάλο βαθμό (βαθμολόγηση Α), μια ολοκληρωμένη και επαρκώς ισορροπημένη απάντηση στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση και συμβάλλει έτσι κατάλληλα και στους έξι πυλώνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων προκλήσεων που αντιμετωπίζει το οικείο κράτος μέλος και της χρηματοδοτικής κατανομής για το οικείο κράτος μέλος, καθώς και της ζητούμενης δανειακής στήριξης.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση COVID-19 (ΕΕ L 433I της 22.12.2020, σ. 23).

- (9) Το ΣΑΑ περιλαμβάνει μέτρα που συμβάλλουν και στους έξι πυλώνες, ενώ σημαντικός αριθμός συνιστωσών του ΣΑΑ αφορά πολλαπλούς πυλώνες. Η προσέγγιση αυτή συμβάλλει στο να διασφαλιστεί ότι κάθε πυλώνας αντιμετωπίζεται ολοκληρωμένα και με συνεκτικό τρόπο. Επιπλέον, δεδομένων των ειδικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Πορτογαλία, η ιδιαίτερη εστίαση στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, σε συνδυασμό με τη συνολική στάθμιση στο πλαίσιο των πυλώνων, θεωρείται επαρκώς ισορροπημένη.
- (10) Το ΣΑΑ προβλέπει τη λήψη ευρέος φάσματος μέτρων για το κλίμα, καθώς περίπου τα τρία τέταρτα του συνόλου των συνιστωσών συμβάλλουν στην πράσινη μετάβαση. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Το ΣΑΑ αντιμετωπίζει προκλήσεις του ψηφιακού τομέα σε πολλαπλά πεδία, καθώς περίπου το ήμισυ του συνόλου των συνιστωσών παρέχουν συμβολή, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών και της υιοθέτησης ψηφιακών τεχνολογιών για την προώθηση της επιχειρηματικότητας, καθώς και της επιχειρηματικής επέκτασης με στόχο να προωθηθεί η ψηφιακή μετάβαση της παραγωγικής βάσης. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνδέονται με την έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων, το ΣΑΑ περιλαμβάνει μέτρα για τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων για την παροχή επαγγελματικών προσόντων κατάλληλων για την αγορά και την αύξηση της συνάφειας της εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς και του αριθμού των πτυχιούχων στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική, τις τέχνες και τα μαθηματικά («STEAM»), ιδίως στις ΤΠ.

- (11) Το ΣΑΑ καλύπτει εκτενώς τον τρίτο πυλώνα για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς όλες σχεδόν οι συνιστώσες παρέχουν άμεση συμβολή. Η οικονομική συνοχή, η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα καλύπτονται άμεσα από όλες σχεδόν τις συνιστώσες του ΣΑΑ, οι οποίες αντιμετωπίζουν διάφορες αλληλένδετες προκλήσεις, όπως η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η καθολική παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, η συμβολή στην καινοτομία, τις νέες τεχνολογίες και την απανθρακοποίηση, η αποϋλοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών, καθώς και η συνεισφορά στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών. Οι πτυχές της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής είναι στενά συνυφασμένες, ιδίως στις λιγότερο αναπτυγμένες πορτογαλικές περιφέρειες. Οι περιφερειακές και τοπικές αρχές καλούνται να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην παροχή διάφορων υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων, διασφαλίζοντας ευρεία εδαφική κάλυψη, σε τομείς όπως η κοινωνική στέγαση, τα νηπιαγωγεία και η προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση, η παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, οι υπηρεσίες μακροχρόνιας περίθαλψης και τα κοινωνικά κέντρα ημερήσιας φροντίδας για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρία, σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

- (12) Περίπου το ήμισυ του συνόλου των συνιστωσών συμβάλλουν στην υγειονομική, οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, η οποία καλύπτεται με μέτρα όπως η ενίσχυση των εθνικών δικτύων πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και συνεχούς και παρηγορητικής φροντίδας, καθώς και η παροχή κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης και καινοτόμων ολοκληρωμένων κοινωνικών υπηρεσιών στις μητροπολιτικές περιοχές της Λισαβόνας και του Πόρτο. Η υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών και λύσεων διαλειτουργικότητας ενισχύει τη θεσμική ικανότητα και ανθεκτικότητα της δημόσιας διοίκησης. Οι πολιτικές για την επόμενη γενιά καλύπτονται με διάφορα μέτρα, με σχεδόν το ένα τρίτο των συνιστωσών να εμφανίζει άμεση συνάφεια με αυτήν, και με άμεσο αντίκτυπο στα παιδιά και στους νέους, όπως η αύξηση των θέσεων σε υποδομές παιδικής φροντίδας, σε μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων STEAM, τα οποία βελτιώνουν τις επαγγελματικές και εισοδηματικές προοπτικές των νέων και αυξάνουν το απόθεμα καταλυμάτων για φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα ανωτέρω συνοδεύονται από μέτρο για την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης και τη διανομή προσωπικού εξοπλισμού ΤΠ στους φοιτητές.

Αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που εντοπίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις

- (13) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ αναμένεται να συμβάλει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων (βαθμολόγηση Α) που εντοπίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που απευθύνονται στην Πορτογαλία, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών πτυχών και των συστάσεων που διατυπώθηκαν βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, ή των προκλήσεων που εντοπίζονται σε άλλα σχετικά έγγραφα που έχει εγκρίνει επίσημα η Επιτροπή στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

- (14) Οι συστάσεις σχετικά με την άμεση απόκριση στην πανδημία σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΣΑΑ της Πορτογαλίας, παρά το γεγονός ότι η Πορτογαλία έχει γενικά ανταποκριθεί κατάλληλα και επαρκώς στην άμεση ανάγκη στήριξης της οικονομίας με δημοσιονομικά μέσα το 2020 και το 2021, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Επιπλέον, η σύσταση για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2020, λαμβανομένου υπόψη του περιθωρίου που συνδέεται με ασυνήθεις περιστάσεις για τις οποίες χορηγήθηκε προσωρινή απόκλιση, δεν είναι πλέον επίκαιρη, λόγω τόσο της λήξης της αντίστοιχης δημοσιονομικής περιόδου όσο και της ενεργοποίησης, τον Μάρτιο του 2020, της γενικής ρήτρας του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης στο πλαίσιο της κρίσης της COVID-19.
- (15) Το ΣΑΑ περιλαμβάνει εκτεταμένη δέσμη αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων οι οποίες συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων που περιγράφονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που απηύθυνε το Συμβούλιο στην Πορτογαλία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου το 2019 και το 2020, ιδίως όσον αφορά την ποιότητα και τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, την προσβασιμότητα και την ανθεκτικότητα των κοινωνικών υπηρεσιών και του συστήματος υγείας, την αγορά εργασίας, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, την έρευνα και ανάπτυξη (E&A) και την καινοτομία, την κλιματική και την ψηφιακή μετάβαση, το επιχειρηματικό περιβάλλον και το δικαστικό σύστημα.

- (16) Το ΣΑΑ περιλαμβάνει μια σφαιρική δημοσιονομική-διαρθρωτική μεταρρύθμιση η οποία αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα και τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και να ενισχύσει τον συνολικό έλεγχο των δαπανών, την οικονομική αποδοτικότητα και την κατάλληλη κατάρτιση του προϋπολογισμού. Η μεταρρύθμιση αυτή περιλαμβάνει σταδιακά μέτρα τα οποία αναμένεται να οδηγήσουν στην πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου του 2015 για το δημοσιονομικό πλαίσιο, αφού θα καταστήσουν την επανεξέταση των δαπανών διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της ετήσιας διαδικασίας του προϋπολογισμού της Πορτογαλίας και θα εξασφαλίσουν την εκ των υστέρων αξιολόγηση της αύξησης της αποδοτικότητας και θα ενισχύσουν το κεντρικό σύστημα δημοσίων συμβάσεων. Επιπλέον, η εν λόγω μεταρρύθμιση αναμένεται να ενισχύσει την οικονομική βιωσιμότητα των κρατικών επιχειρήσεων, μέσω της εφαρμογής ενός νέου μοντέλου για την ανάλυση και τη δημοσιοποίηση της οικονομικής κατάστασης και των επιδόσεών τους, ώστε να μπορεί να διενεργείται πιο έγκαιρη, διαφανής και ολοκληρωμένη παρακολούθηση. Επίσης, προβλέπει την ανάπτυξη εργαλείων σχεδιασμού και διαχείρισης για την αύξηση του επιπέδου λογοδοσίας, όπως οι ανανεωμένες συμβάσεις διαχείρισης που στοχεύουν στη διάδοση διαχειριστικών πρακτικών με γνώμονα τις επιδόσεις. Η εν λόγω μεταρρύθμιση συνοδεύεται από επένδυση στα πληροφοριακά συστήματα για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών.

- (17) Περιλαμβάνονται επίσης μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας και θα συμβάλουν στην ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και μακροχρόνια φροντίδα. Ειδικότερα, οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν στην ενίσχυση της ικανότητας απόκρισης των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης, ψυχικής υγείας και μακροχρόνιας φροντίδας, σε συνδυασμό με μέτρα για την ενίσχυση της αποδοτικότητας και της σύνδεσης μεταξύ των διάφορων στοιχείων της Εθνικής Υπηρεσίας Υγείας. Ειδικά μέτρα στοχεύουν στην ενίσχυση του περιφερειακού συστήματος υγείας της εξόχως απόκεντρης περιφέρειας της Μαδέρας και στην ψηφιοποίηση των συστημάτων υγείας τόσο της Μαδέρας όσο και των Αζορών. Επιπλέον, η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του μοντέλου διακυβέρνησης των δημόσιων νοσοκομείων αντιμετωπίζει τα βαθύτερα αίτια των συνεχιζόμενων καθυστερούμενων οφειλών στα δημόσια νοσοκομεία. Η εν λόγω μεταρρύθμιση αναμένεται να συνδυάζει τη μεγαλύτερη αυτονομία των νοσοκομείων όσον αφορά τις αποφάσεις για επενδύσεις και προσλήψεις με την ενισχυμένη παρακολούθηση και την αυστηρότερη λογοδοσία, συμβάλλοντας έτσι στην πρόληψη της συσσώρευσης καθυστερούμενων οφειλών σε βιώσιμη βάση.

- (18) Το ΣΑΑ αντιμετωπίζει τις κοινωνικές προκλήσεις προβλέποντας ουσιαστική απόκριση στην ανάγκη για βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των κοινωνικών δικτύων ασφάλειας, ιδίως μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στην κοινωνική στέγαση και σε κοινωνικές υπηρεσίες, με επίκεντρο τους ηλικιωμένους, τα παιδιά και τις ευπαθείς ομάδες με αναπηρία. Τέτοιου είδους μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις περιλαμβάνουν την έγκριση του εθνικού σχεδίου στέγασης και της εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της φτώχειας, καθώς και ενός προγράμματος στήριξης για την πρόσβαση σε στέγαση μέσω της κατασκευής νέων κτιρίων ή της ανακαίνισης υφιστάμενων κατοικιών, τη δημιουργία και ανακαίνιση χώρων σε κοινωνικές δομές, την ενίσχυση της κατ' οίκον φροντίδας και της φροντίδας σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων, τη σύσταση ομάδων κοινωνικής παρέμβασης σε δήμους της ηπειρωτικής Πορτογαλίας, ολοκληρωμένα προγράμματα για τη στήριξη μειονεκτουσών κοινοτήτων σε υποβαθμισμένες μητροπολιτικές περιοχές και την αύξηση της χρηστικότητας των υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης μέσω ψηφιοποίησης.
- (19) Το ΣΑΑ περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αντιμετωπίζουν μακροχρόνια εμπόδια με αντίκτυπο στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Στις εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις συγκαταλέγονται η μείωση των περιορισμών που επιβαρύνουν διάφορα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα προκειμένου να τονωθεί ο ανταγωνισμός, η αναθεώρηση των απαιτήσεων για την αδειοδότηση επιχειρήσεων και η εφαρμογή της αρχής «μόνον άπαξ» στις συναλλαγές με τη δημόσια διοίκηση για τη μείωση του διοικητικού κόστους, καθώς και ο εκσυγχρονισμός και η αύξηση της αποδοτικότητας του δικαστικού συστήματος, με παράλληλη αξιοποίηση της αυξημένης αποδοτικότητας που συνδέεται με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών.

- (20) Το ΣΑΑ περιλαμβάνει σημαντικές επενδύσεις για την προώθηση της έρευνας και καινοτομίας, ιδίως μέσω της κατάρτισης θεματολογίων καινοτομίας σε βασικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των πράσινων θεματολογίων που στοχεύουν στη ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιχειρήσεων και επιστήμης. Αναμένονται επίσης επενδύσεις για την προώθηση της έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της βιώσιμης γεωργίας. Το ΣΑΑ περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις για την ανακεφαλαιοποίηση επιχειρήσεων, όπως η δημιουργία οντότητας ειδικού σκοπού που πρόκειται ακολούθως να επενδύσει σε βιώσιμες πορτογαλικές επιχειρήσεις με τη μορφή χρηματοδότησης με μετοχικό ή οιονεί μετοχικό κεφάλαιο.
- (21) Το ΣΑΑ συμβάλλει σημαντικά στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της κλιματικής μετάβασης. Περιλαμβάνει επενδύσεις που στοχεύουν στην έρευνα και καινοτομία για την απανθρακοποίηση των παραγωγικών τομέων, καθώς και μέτρα για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Το ΣΑΑ αναμένεται να καταστήσει πιο βιώσιμες τις αστικές μεταφορές, μέσω της ενίσχυσης των διαχειριστικών αρχών των δημόσιων μεταφορών και μέσω επενδύσεων στην επέκταση των δικτύων του μετρό, καθώς και των συστημάτων αστικού σιδηρόδρομου και ταχείας συγκοινωνίας λεωφορείων στις μητροπολιτικές περιοχές της Λισαβόνας και του Πόρτο και στην αγορά οχημάτων μηδενικών εκπομπών για τον στόλο των δημόσιων συγκοινωνιών. Τα μέτρα στοχεύουν επίσης στην προώθηση των επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην ηπειρωτική χώρα και στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Μαδέρας και των Αζορών. Σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην προστασία των δασών για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Μέσω προγραμμάτων ανάπλασης και διαχείρισης τοπίου αναμένεται ο σχεδιασμός του κατάλληλου τοπίου σε ευάλωτες περιοχές ώστε να αυξηθεί η ανθεκτικότητά τους απέναντι σε κινδύνους που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, ιδίως σε αγροτικές πυρκαγιές και απώλεια βιοποικιλότητας, και να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη και η εδαφική συνοχή μέσω της αύξησης του μέσου μεγέθους της γεωργικής ιδιοκτησίας, της αλλαγής στη χρήση γης και του σχεδιασμού νέων οικονομικών δραστηριοτήτων.

- (22) Το ΣΑΑ συμβάλλει σημαντικά στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της ψηφιακής μετάβασης τόσο στην ηπειρωτική χώρα όσο και στις αυτόνομες περιφέρειες της Μαδέρας και των Αζορών. Προγραμματίζονται σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις όσον αφορά την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων με στόχο την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών και διαδικασιών. Οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εστιάζονται, σε μεγάλο βαθμό, στην προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών, των μεθόδων διδασκαλίας και των πόρων για την παροχή ψηφιακών δεξιοτήτων που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες διαφόρων ομάδων, όπως φοιτητές, εκπαιδευτικοί, εργατικό δυναμικό, επιχειρήσεις και δημόσιοι υπάλληλοι. Άλλες σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης, με προγραμματισμένες δράσεις για τη γενική δημόσια διοίκηση, το σύστημα δικαιοσύνης και τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, με στόχο να καταστεί η δημόσια διοίκηση αποδοτικότερη, ανθεκτικότερη και προσβασιμότερη στους πολίτες.
- (23) Με την αντιμετώπιση των προαναφερόμενων προκλήσεων, το ΣΑΑ αναμένεται να συμβάλει επίσης στη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών όπως προσδιορίζονται στις συστάσεις που διατυπώθηκαν το 2019 και το 2020 δυνάμει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 και οι οποίες σχετίζονται με τα μεγάλα αποθέματα καθαρών εξωτερικών υποχρεώσεων και ιδιωτικού και δημόσιου χρέους, σε ένα πλαίσιο υψηλού ποσοστού μη εξυπηρετούμενων δανείων και χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας.

Συμβολή στο αναπτυξιακό δυναμικό, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα

- (24) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και το παράρτημα V κριτήριο 2.3 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ αναμένεται να έχει σημαντικό αντίκτυπο (βαθμολόγηση Α) στην ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα της Πορτογαλίας, συμβάλλοντας στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης πολιτικών για τα παιδιά και τους νέους, και στον μετριασμό του οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου της κρίσης της COVID-19, ενισχύοντας έτσι την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και τη σύγκλιση εντός της Ένωσης.
- (25) Σύμφωνα με προσομοιώσεις που διενήργησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, το ΣΑΑ, από κοινού με τα υπόλοιπα μέτρα του Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει τη δυνατότητα να αυξήσει το ΑΕΠ της Πορτογαλίας κατά 1,5 έως 2,4 % έως το 2026, χωρίς να συνυπολογίζεται ο πιθανός θετικός αντίκτυπος στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ο οποίος μπορεί να είναι σημαντικός. Το πορτογαλικό ΣΑΑ περιλαμβάνει μια φιλόδοξη δέσμη μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την αντιμετώπιση των ευπαθειών που παρουσιάζει η χώρα σε κλυδωνισμούς και την ενίσχυση της οικονομικής, θεσμικής και κοινωνικής της ανθεκτικότητας. Μεταρρυθμίσεις σχεδιασμένες ώστε να αίρουν τα θεσμικά εμπόδια και να προωθούν τον ανταγωνισμό, σε συνδυασμό με σημαντικές επενδύσεις σε ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, την Ε&Α, την καινοτομία και την ψηφιοποίηση στοχεύουν στα βαθύτερα αίτια των προκλήσεων που εντοπίστηκαν και αναμένεται να τονώσουν την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα της χώρας.

- (26) Η κύρια συνεισφορά τόσο στην ανάπτυξη όσο και στην απασχόληση αναμένεται να προκύψει από επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που αφορούν την καινοτομία, την εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων και της επαγγελματικής κατάρτισης, την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, την κεφαλαιοποίηση των επιχειρήσεων και τη στέγαση. Στους βασικούς τομείς παρέμβασης συγκαταλέγονται η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ο πολιτισμός, οι υποδομές μεταφορών, η δασοκομία και η διαχείριση των υδάτων, η ποιότητα και η ικανότητα της δημόσιας διοίκησης, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, οι δικαστικές υπηρεσίες και η ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών.

- (27) Το ΣΑΑ προβλέπει σημαντικά μέτρα για την αντιμετώπιση μακροχρόνιων κοινωνικών προκλήσεων, οι οποίες έχουν μεγάλο αντίκτυπο στην εδαφική διάσταση και στο χάσμα μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, ενισχύοντας έτσι την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και τη σύγκλιση εντός της Πορτογαλίας και της Ένωσης. Τα εν λόγω μέτρα καλύπτουν την ανάγκη να ενισχυθεί η ανταποκρισιμότητα και η προσβασιμότητα των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και μακροχρόνιας φροντίδας ενόψει της ταχείας δημογραφικής γήρανσης και να παρασχεθεί πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και κοινωνική στέγαση. Οι κοινωνικές ευπάθειες θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν μέσω της παροχής ευρέος φάσματος κοινωνικών υπηρεσιών που επικεντρώνονται στους ηλικιωμένους, σε άτομα με αναπηρία, σε εθνοτικές μειονότητες και σε μετανάστες και μέσω ολοκληρωμένων προγραμμάτων για τη στήριξη των μειονεκτουσών κοινοτήτων σε υποβαθμισμένες μητροπολιτικές περιοχές. Θα πρέπει να ενισχυθούν τα δίκτυα δημόσιων συγκοινωνιών στις αστικές περιοχές, που είναι ιδιαίτερης σημασίας για τους μειονεκτούντες εργαζομένους οι οποίοι μετακινούνται καθημερινά προς και από τον τόπο εργασίας, και να ισχυροποιηθούν τα εργασιακά δικαιώματα, ιδίως στο πλαίσιο άτυπων συμβάσεων εργασίας που συνδέονται με την ψηφιακή οικονομία. Τα εν λόγω μέτρα θα βοηθήσουν στην υλοποίηση του σχεδίου δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ο οποίος εγκρίθηκε στη σύνοδο κορυφής του Πόρτο της 7ης Μαΐου 2021 και αναμένεται να συμβάλουν στη βελτίωση των επιπέδων των δεικτών του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων.

- (28) Σημαντικά είναι τα μέτρα που απευθύνονται σε παιδιά και σε νέους, όπως τα μέτρα με τα οποία αυξάνονται οι θέσεις σε νηπιαγωγεία και υπηρεσίες παιδικής φροντίδας και ευνοείται η δημιουργία μόνιμων, ποιοτικών θέσεων εργασίας για τους νέους. Το ΣΑΑ αναμένεται επίσης να προωθήσει την εγγραφή σε μαθήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως στους πανεπιστημιακούς κλάδους STEAM, και να δημιουργήσει ένα δίκτυο ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που παρέχουν μεταπτυχιακά μαθήματα σύντομης διάρκειας. Τα μέτρα αναμένεται επίσης να υποστηρίξουν την ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών στο σύστημα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω της χρήσης ψηφιακών πόρων στις αίθουσες διδασκαλίας, της ψηφιοποίησης του εκπαιδευτικού περιεχομένου και της δημιουργίας εργαστηρίων εκπαιδευτικών τεχνολογιών όπως τα προγραμματιζόμενα ρομπότ.

Μη πρόκληση σημαντικής βλάβης

- (29) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο δ) και το παράρτημα V κριτήριο 2.4 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ αναμένεται να διασφαλίσει ότι κανένα μέτρο για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών έργων που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ δεν βλάπτει σημαντικά τους περιβαλλοντικούς στόχους (βαθμολόγηση Α) κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ (αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης»).

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (ΕΕ L 198 της 22.6.2020, σ. 13).

- (30) Το ΣΑΑ διασφαλίζει ότι καμία μεταρρύθμιση και επένδυση δεν προκαλεί σημαντική βλάβη σε οποιονδήποτε από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852, και συγκεκριμένα στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στη βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων, στην κυκλική οικονομία, στην πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης και στην προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Η Πορτογαλία παρείχε αιτιολογήσεις σύμφωνα με την τεχνική καθοδήγηση που παρέχεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο πλαίσιο του κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας»¹. Όπου κρίθηκε αναγκαίο, η Πορτογαλία πρότεινε την εφαρμογή μέτρων μετριασμού για την αποφυγή της πρόκλησης σημαντικής βλάβης, η οποία θα πρέπει να διασφαλιστεί μέσω αντίστοιχων οροσήμων.

¹ ΕΕ C 58 της 18.2.2021, σ. 1.

- (31) Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί σε μέτρα των οποίων ο αντίκτυπος σε περιβαλλοντικούς στόχους απαιτεί στενή παρακολούθηση. Η συνιστώσα 7 (Υποδομές) περιλαμβάνει τέσσερα μέτρα που περιλαμβάνουν την κατασκευή ή αναβάθμιση των υποδομών οδικών μεταφορών (RE-C7-I2, I3, I4 και I5). Προκειμένου να αποτραπεί η πρόκληση σημαντικής βλάβης στους στόχους για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης, το ΣΑΑ της Πορτογαλίας περιλαμβάνει ως συνοδευτικό μέτρο την επένδυση RE-C7-I0 (Επέκταση του δικτύου φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων). Η επένδυση αυτή αναμένεται να συμβάλει στην απανθρακοποίηση των οδικών μεταφορών, μέσω της διάθεσης 15 000, προσβάσιμων στο κοινό, σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων έως το 2025. Ομοίως, όσον αφορά τα μέτρα για τη διαχείριση των υδάτων (TC-C9-I1 και I2) στη συνιστώσα 9 (Διαχείριση των υδάτων), τα οποία περιλαμβάνουν την κατασκευή ενός φράγματος, μιας μονάδας αφαλάτωσης και μέτρα άρδευσης και άντλησης υδάτων, η Πορτογαλία θα πρέπει να διασφαλίσει περαιτέρω τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης στο περιβάλλον, μέσω της εφαρμογής κάθε αποτελέσματος και προϋπόθεσης που προκύπτει από την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που σχετίζονται με τα εν λόγω μέτρα, τηρώντας το ενωσιακό περιβαλλοντικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹. Τούτο αποσκοπεί ιδίως στην αποφυγή πρόκλησης σημαντικών επιπτώσεων στα αντίστοιχα υδατικά συστήματα, οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν κίνδυνο ή να προκαλέσουν καθυστέρηση όσον αφορά τον στόχο για επίτευξη καλής κατάστασης ή καλού δυναμικού. Στοχεύει επίσης στο να διασφαλίσει ότι οι προστατευόμενοι οικότοποι και τα προστατευόμενα είδη που εξαρτώνται άμεσα από τα εν λόγω ύδατα δεν επηρεάζονται αρνητικά από τα μέτρα.

¹ Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

Συμβολή στην πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας

- (32) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο ε) και το παράρτημα V κριτήριο 2.5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ περιλαμβάνει μέτρα που συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό (βαθμολόγηση Α) στην πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας, ή στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που απορρέουν από αυτήν. Τα μέτρα για τη στήριξη των κλιματικών στόχων αντιπροσωπεύουν ποσό που αναλογεί στο 37,9 % των συνολικών πιστώσεων του ΣΑΑ, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ορίζεται στο παράρτημα VI του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Σύμφωνα με το άρθρο 17 του εν λόγω κανονισμού, το ΣΑΑ συνάδει με τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα 2030.
- (33) Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στους στόχους της Πορτογαλίας για απανθρακοποίηση και ενεργειακή μετάβαση, όπως αυτοί καθορίζονται στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα 2030 και στον χάρτη πορείας για ουδέτερο ισοζύγιο διοξειδίου του άνθρακα 2050, συμβάλλοντας έτσι στον κλιματικό σκοπό και στους περιβαλλοντικούς στόχους της Ένωσης. Δεκαέξι συνιστώσες περιέχουν μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη του κλιματικού στόχου και δεκαέξι συνιστώσες περιέχουν μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας. Η ενίσχυση της βιοποικιλότητας αναμένεται να επιτευχθεί ιδίως με βελτιώσεις στη διαχείριση των δασών, την αντιμετώπιση της ύπαρξης εκτενών περιοχών ανεξέλεγκτης μονοκαλλιέργειας και υψηλού κινδύνου πυρκαγιάς ή την προώθηση μιας βιώσιμης γαλαζίας οικονομίας. Η υλοποίηση των εν λόγω προτεινόμενων μέτρων αναμένεται να έχει διαρκή αντίκτυπο, ιδίως συμβάλλοντας στην πράσινη μετάβαση, στην ενίσχυση της βιοποικιλότητας και στην προστασία του περιβάλλοντος.

- (34) Οι παρεμβάσεις που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση αποτελούν μεγάλο μέρος της συνεισφοράς για το κλίμα. Άλλες σημαντικές συνεισφορές κλιματικού ή περιβαλλοντικού χαρακτήρα παρέχονται μέσω επενδύσεων στις βιώσιμες αστικές μεταφορές ή στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την πρόληψη. Οι διεργασίες έρευνας και καινοτομίας που επικεντρώνονται στην οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, την ανθεκτικότητα και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς και σε μέτρα διαχείρισης των δασών και των υδάτων, συμβάλλουν επίσης στην επίτευξη των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων. Οι μεταρρυθμίσεις έχουν ως στόχο να προωθήσουν την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, να αναπτύξουν πιο βιώσιμες παραγωγικές διεργασίες και να βελτιώσουν τον σχεδιασμό των μεταφορών.

Συμβολή στην ψηφιακή μετάβαση

- (35) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο στ) και το παράρτημα V κριτήριο 2.6 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ περιλαμβάνει μέτρα που, σε μεγάλο βαθμό (βαθμολόγηση Α), αναμένεται να συμβάλουν ουσιαστικά στην ψηφιακή μετάβαση ή στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που απορρέουν από αυτήν. Τα μέτρα για τη στήριξη των ψηφιακών στόχων αντιπροσωπεύουν ποσό που αναλογεί στο 22,1 % των συνολικών πιστώσεων του ΣΑΑ, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ορίζεται στο παράρτημα VII του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

- (36) Συνολικά, 14 συνιστώσες περιέχουν μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη του ψηφιακού στόχου, μέσω μιας ευρείας, οριζόντιας προσέγγισης, εκ των οποίων τέσσερις είναι εξολοκλήρου αφιερωμένες στην ψηφιακή μετάβαση. Σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις προγραμματίζονται όσον αφορά την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων και την παροχή ψηφιακών δεξιοτήτων. Άλλες σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στοχεύουν στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης, του δικαστικού συστήματος και της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών. Άλλες επενδύσεις έχουν ως στόχο την ψηφιοποίηση συγκεκριμένων τομέων, όπως η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η υγεία, ο πολιτισμός και η διαχείριση των δασών.
- (37) Πέραν της συμβολής στην ψηφιακή μετάβαση, οι εν λόγω επενδύσεις αντιμετωπίζουν επίσης τις προκλήσεις που σχετίζονται με το επίπεδο δεξιοτήτων του πληθυσμού, ιδίως τον ψηφιακό γραμματισμό του ενήλικου πληθυσμού και την ανάγκη προσαρμογής των δεξιοτήτων στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επίσης, οι επενδύσεις συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν την ισότιμη πρόσβαση στις ψηφιακές τεχνολογίες, καθώς και την ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση.
- (38) Οι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στον ψηφιακό τομέα που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ αναμένεται να έχουν διαρκή αντίκτυπο, ιδίως στην ψηφιακή μετάβαση της δημόσιας διοίκησης της χώρας, στο δικαστικό σύστημα, στις κοινωνικές υπηρεσίες, στην παραγωγική βάση, στα επίπεδα δεξιοτήτων του πληθυσμού και στις εθνικές και περιφερειακές υπηρεσίες υγείας.

Διαρκής αντίκτυπος

- (39) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο ζ) και το παράρτημα V κριτήριο 2.7 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ αναμένεται να έχει, σε μεγάλο βαθμό (βαθμολόγηση Α), διαρκή αντίκτυπο στην Πορτογαλία.
- (40) Το ΣΑΑ εισάγει διαρθρωτικές αλλαγές στη δημόσια διοίκηση, στον τομέα της στέγασης, στην κεφαλαιοποίηση και καινοτομία των επιχειρήσεων, στο δικαστικό σύστημα, στα αυστηρά νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα και στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης. Σε πολλές περιπτώσεις, τα μέτρα που περιλαμβάνονται σε διάφορες συνιστώσες του ΣΑΑ έχουν σχεδιαστεί με στόχο την αύξηση του επιπέδου ψηφιοποίησης των σχετικών θεσμικών οργάνων, η οποία αναμένεται να έχει διαρκή αντίκτυπο στην ποιότητα των υπηρεσιών και στο επιχειρηματικό περιβάλλον.
- (41) Στον τομέα των επενδύσεων, αναμένεται να προκύψει μόνιμη διαρθρωτική αλλαγή από την ίδρυση, την κεφαλαιοποίηση και τη διεύρυνση της αποστολής της Εθνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, Banco Português de Fomento. Η προτεινόμενη αύξηση της κεφαλαιοποίησης των τραπεζών αναμένεται να διευκολύνει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που έχουν πληγεί από την κρίση, και να προωθήσει την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε μακροπρόθεσμη βάση. Άλλοι βασικοί στόχοι πολιτικής περιλαμβάνουν τη μεταφορά γνώσης και τεχνολογίας σε επιχειρήσεις, τη διαφοροποίηση των προϊόντων και των υπηρεσιών και την επίτευξη επενδύσεων σε Ε&Α που αντιστοιχούν στο 3 % του ΑΕΠ έως το 2030. Τέλος, οι επενδύσεις και οι πολιτικές για την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας αποσκοπούν στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης της χώρας και στη μείωση του ποσοστού των εισαγωγών στην πορτογαλική οικονομία, βελτιώνοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα και το αναπτυξιακό δυναμικό της χώρας και συμβάλλοντας, παράλληλα, στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα.

- (42) Ο διαρκής αντίκτυπος του ΣΑΑ μπορεί επίσης να ενισχυθεί μέσω συνεργειών μεταξύ του ΣΑΑ και άλλων προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, ιδίως με την ουσιαστική αντιμετώπιση των βαθιά ριζωμένων εδαφικών προκλήσεων και την προώθηση ισορροπημένης ανάπτυξης.

Παρακολούθηση και υλοποίηση

- (43) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο η) και το παράρτημα V κριτήριο 2.8 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, οι ρυθμίσεις που προτείνονται στο ΣΑΑ είναι επαρκείς (βαθμολόγηση Α) για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική παρακολούθηση και υλοποίηση του ΣΑΑ, συμπεριλαμβανομένων του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος, των οροσήμων και των στόχων, καθώς και των σχετικών δεικτών.
- (44) Η διοικητική δομή «Estrutura de Missão Recuperar Portugal» («ειδική ομάδα Recuperar Portugal») αναμένεται να παρακολουθεί και να υλοποιεί το ΣΑΑ. Οι αρμοδιότητές της είναι σαφώς καθορισμένες και κατοχυρώνονται στην εθνική νομοθεσία, και κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται άρτιος συντονισμός και μηχανισμός υποβολής στοιχείων μεταξύ της συγκεκριμένης δομής και άλλων φορέων αρμόδιων για την υλοποίηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο των διάφορων συνιστωσών. Οι αρμοδιότητες που της έχουν ανατεθεί είναι σαφείς και η δομή της κατάλληλη για την υλοποίηση του ΣΑΑ, την παρακολούθηση της προόδου και την υποβολή στοιχείων. Η ειδική ομάδα αναμένεται να συνεχίσει να ασκεί τα καθήκοντά της έως το πέρας της υλοποίησης του ΣΑΑ.

- (45) Τα ορόσημα και οι στόχοι του πορτογαλικού ΣΑΑ συνιστούν κατάλληλο σύστημα για την παρακολούθηση της υλοποίησής του. Είναι επαρκώς σαφή και περιεκτικά ώστε να εξασφαλίζουν τη δυνατότητα ιχνηλάτησης και ελέγχου της ολοκλήρωσής τους. Οι μηχανισμοί ελέγχου, η συλλογή δεδομένων και οι αρμοδιότητες που περιγράφονται από τις πορτογαλικές αρχές εμφανίζουν επαρκή αξιοπιστία ώστε τα αιτήματα εκταμίευσης να είναι επαρκώς αιτιολογημένα μετά την ολοκλήρωση των οροσήμων και των στόχων. Τα ορόσημα και οι στόχοι αφορούν επίσης μέτρα που έχουν ήδη ολοκληρωθεί και είναι επιλέξιμα δυνάμει του άρθρου 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Απαιτείται η ικανοποιητική εκπλήρωση των εν λόγω οροσήμων και στόχων με την πάροδο του χρόνου για να αιτιολογηθεί το αίτημα εκταμίευσης.
- (46) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο του μηχανισμού κοινοποιείται και αναγνωρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Μπορεί να ζητηθεί τεχνική υποστήριξη στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στην εφαρμογή των ΣΑΑ τους.

Υπολογισμός του κόστους

- (47) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο θ) και το παράρτημα V κριτήριο 2.9 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η αιτιολόγηση που παρέχεται στο ΣΑΑ σχετικά με το ύψος του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του ΣΑΑ είναι, σε μέτριο βαθμό (βαθμολόγηση Β), εύλογη και βάσιμη, σύμφωνα με την αρχή της οικονομικής αποδοτικότητας και ανάλογη προς τον αναμενόμενο εθνικό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 1).

- (48) Η Πορτογαλία διαβίβασε επιμέρους εκτιμήσεις κόστους για όλες τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις με παρεπόμενο κόστος οι οποίες περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ. Η ανάλυση του κόστους είναι κατά κανόνα λεπτομερής και τεκμηριωμένη. Οι εκτιμήσεις βασίζονται, ως επί το πλείστον, σε συγκρίσεις που διενεργήθηκαν με δημόσιες συμβάσεις για παρόμοιες υπηρεσίες, προηγούμενες επενδύσεις ανάλογου χαρακτήρα ή διαβουλεύσεις με την αγορά. Από την αξιολόγηση των εκτιμήσεων του κόστους και των σχετικών δικαιολογητικών προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος του κόστους είναι εύλογο και βάσιμο. Εντούτοις, το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται δεν επεξηγείται επαρκώς και η σύνδεση μεταξύ της αιτιολόγησης και του ίδιου του κόστους δεν είναι απολύτως σαφής δεν επιτρέπει να δοθεί βαθμολόγηση Α για το συγκεκριμένο κριτήριο αξιολόγησης. Τέλος, το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του ΣΑΑ συνάδει με την αρχή της οικονομικής αποδοτικότητας και είναι ανάλογο προς τον αναμενόμενο εθνικό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο.

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

- (49) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο ι) και το παράρτημα V κριτήριο 2.10 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, οι ρυθμίσεις που προτείνονται στο ΣΑΑ και τα πρόσθετα μέτρα που περιλαμβάνονται στην παρούσα απόφαση επαρκούν (βαθμολόγηση Α) για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της διαφθοράς, της απάτης και των συγκρούσεων συμφερόντων κατά τη χρήση των πόρων που παρέχονται στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού και οι ρυθμίσεις αναμένεται να αποτρέψουν αποτελεσματικά τη διπλή χρηματοδότηση στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού και άλλων προγραμμάτων της Ένωσης. Τούτο ισχύει με την επιφύλαξη της εφαρμογής άλλων μέσων και εργαλείων για την προώθηση και την επιβολή της συμμόρφωσης με το ενωσιακό δίκαιο, μεταξύ άλλων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της διαφθοράς, της απάτης και των συγκρούσεων συμφερόντων, καθώς και για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹.

¹ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης (ΕΕ L 433I της 22.12.2020, σ. 1).

- (50) Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που περιγράφεται στο ΣΑΑ βασίζεται σε άρτιες διαδικασίες και δομές και προσδιορίζει με σαφή τρόπο παράγοντες (φορείς/οντότητες) και τους ρόλους και τις αρμοδιότητές τους για την εκτέλεση των καθηκόντων εσωτερικού ελέγχου. Η διαχείριση θα γίνεται κεντρικά σε εθνικό επίπεδο από την ειδική ομάδα «Recuperar Portugal». Η υλοποίηση του ΣΑΑ θα ανατεθεί με συμβάσεις σε δημόσιους οργανισμούς ή όργανα ή ενδιάμεσους φορείς με αρμοδιότητες σε αποκεντρωμένο επίπεδο. Το σύστημα ελέγχου και άλλες σχετικές ρυθμίσεις, μεταξύ άλλων για τη συλλογή και τη διάθεση δεδομένων σχετικά με τους τελικούς αποδέκτες, είναι επαρκή.
- (51) Για την υλοποίηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του ΣΑΑ, η Πορτογαλία θα κάνει χρήση εργαλείων ΤΠ. Οι λειτουργίες ΤΠ περιγράφονται σαφώς στο ΣΑΑ. Η Πορτογαλία ανέφερε ότι η Γενική Επιθεώρηση Οικονομικών (IGF) θα διενεργήσει έναν πρώτο έλεγχο του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου για το ΣΑΑ πριν από την υποβολή στην Επιτροπή της πρώτης αίτησης πληρωμής, εξαιρουμένης της προχρηματοδότησης.

Συνοχή του ΣΑΑ

- (52) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο ια) και το παράρτημα V κριτήριο 2.11 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το ΣΑΑ περιλαμβάνει, σε μεγάλο βαθμό (βαθμολόγηση Α), μέτρα για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και έργα δημόσιων επενδύσεων που αντιπροσωπεύουν συνεκτικές δράσεις.

- (53) Το πορτογαλικό ΣΑΑ παρουσιάζει ένα στρατηγικό και συνεκτικό όραμα που διατρέχει το σύνολό του, επιδεικνύοντας συνοχή μεταξύ των συνιστωσών και μεταξύ των επιμέρους μέτρων. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις κάθε συνιστώσας παρουσιάζουν συνέπεια και είναι αλληλοενισχυόμενες και μεταξύ των συνιστωσών υπάρχουν συνέργειες και συμπληρωματικότητα. Τα μέτρα που προτείνονται στο πλαίσιο μιας συνιστώσας δεν παρουσιάζουν αντιφάσεις ούτε αναιρούν το ένα την αποτελεσματικότητα του άλλου, ούτε διαπιστώθηκαν ανακολουθίες ή αντιθέσεις μεταξύ των διαφόρων συνιστωσών.

Ισότητα

- (54) Το ΣΑΑ περιλαμβάνει μια δέσμη μέτρων τα οποία αναμένεται να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών για όλους. Σε αυτά περιλαμβάνονται ειδικές μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση των μισθολογικών ανισοτήτων και του διαχωρισμού στην αγορά εργασίας λόγω φύλου, καθώς και μέτρα για την προσέλκυση γυναικών σε σπουδές στους τομείς STEAM. Το μέρος του ΣΑΑ που πραγματεύεται τις αποκρίσεις σε επίπεδο κοινωνικής πολιτικής περιλαμβάνει εθνική στρατηγική για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία, καθώς και εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας.

- (55) Για τις επενδύσεις σε συνδεσιμότητα και ψηφιακές ικανότητες, διαβιβάστηκε αυτοαξιολόγηση ασφάλειας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 4 στοιχείο ζ) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Στην αυτοαξιολόγηση παρέχεται πίνακας κινδύνων και μέτρων μετριασμού. Εντοπίζονται συνολικά 18 κίνδυνοι, μεταξύ των οποίων η εξάρτηση από έναν πωλητή, οι προμηθευτές υψηλού κινδύνου, ζητήματα κυβερνοασφάλειας και η διατάραξη συστημάτων κρίσιμης σημασίας. Ο πίνακας προσδιορίζει 13 μέτρα μετριασμού που πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση των πιθανών κινδύνων, μεταξύ των οποίων απαίτηση για διαπίστευση ασφάλειας των παρόχων, η εφαρμογή περιορισμών σε προμηθευτές που θεωρούνται υψηλού κινδύνου, στρατηγικές πολλαπλών πωλητών και εφεδρικά συστήματα για κρίσιμες λειτουργίες.

- (56) Το ΣΑΑ περιλαμβάνει επενδύσεις σε διασυνοριακά και πολυκρατικά έργα στους τομείς της δικαιοσύνης. Επισπεύδει και αναπτύσσει τη διαλειτουργικότητα των πληροφοριών ποινικού μητρώου στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS) και καθιστά δυνατή τη δημοσίευση και την αναζήτηση διαλειτουργικών δικαστικών αποφάσεων μέσω του αναγνωριστικού ευρωπαϊκής νομολογίας (ECLI). Επιπλέον, διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ δικαστικών φορέων βάσει του E-Codex και ενισχύει τη συνεργασία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών για Οχήματα και Άδειες Οδήγησης (EUCARIS) και διασυνοριακών μέσων ταυτοποίησης, όπως η eIDAS. Άλλες διασυνοριακές και πολυκρατικές πρωτοβουλίες αφορούν την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, με τη σύσταση 16 κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, οι οποίοι είναι υπηρεσίες μίας στάσης που βοηθούν τις εταιρείες να βελτιώσουν τις επιχειρηματικές/παραγωγικές διεργασίες, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες χρησιμοποιώντας ψηφιακές τεχνολογίες. Οι κόμβοι που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ αναμένεται να συμβάλουν στο δίκτυο Ευρωπαϊκών Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας. Άλλες διασυνοριακές και πολυκρατικές συνεργασίες μπορεί επίσης να πραγματοποιηθούν στον τομέα του υδρογόνου. Η Πορτογαλία συνεργάζεται με άλλα κράτη μέλη για την ανάπτυξη ενδεχόμενου σημαντικού έργου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (IPCEI) για το υδρογόνο. Τα έργα για το υδρογόνο που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ αναμένεται να έχουν άμεση ή έμμεση συμβολή στη συγκεκριμένη πρωτοβουλία.

Διαδικασία διαβούλευσης

- (57) Το ΣΑΑ αποτέλεσε αντικείμενο ευρύτατης συζήτησης, επίσημων δημόσιων διαβουλεύσεων και θεματικών σεμιναρίων στα οποία παρίσταντο μέλη της κυβέρνησης. Παράλληλα με την προαναφερθείσα διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, η κυβέρνηση διοργάνωσε σειρά διαβουλεύσεων με θεσμικούς συμφεροντούχους, όπως το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Εδαφικού Συντονισμού και το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας. Ανταποκρινόμενη στις γραπτές παρατηρήσεις που λήφθηκαν κατά τη διάρκεια της δεύτερης δημόσιας διαβούλευσης, η κυβέρνηση εισήγαγε ορισμένες αλλαγές στο ΣΑΑ, συμπεριλαμβανομένων επίσης δύο νέων συνιστωσών: Συνιστώσα 4 (Πολιτισμός) και Συνιστώσα 10 (Θάλασσα).
- (58) Για την υλοποίηση του ΣΑΑ, η Πορτογαλία συνέστησε εθνική επιτροπή παρακολούθησης, απαρτιζόμενη από εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων και σημαντικές φυσιογνωμίες της κοινωνίας των πολιτών, που μπορούν να διατυπώσουν συστάσεις σχετικά με την υλοποίηση του ΣΑΑ. Επιπλέον, η υλοποίηση του ΣΑΑ θα είναι επίσης ανοικτή σε δημόσιο έλεγχο μέσω της πύλης για τη διαφάνεια. Για να εξασφαλιστεί η οικειοποίηση από τους σχετικούς φορείς, είναι ζωτικής σημασίας να συμμετέχουν όλες οι ενδιαφερόμενες τοπικές αρχές και συμφεροντούχοι, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ.

Θετική αξιολόγηση

- (59) Μετά τη θετική αξιολόγηση της Επιτροπής για το πορτογαλικό ΣΑΑ και το πόρισμα ότι το ΣΑΑ συμμορφώνεται ικανοποιητικά με τα κριτήρια αξιολόγησης του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 2 και το παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να καθορίσει τις μεταρρυθμίσεις και τα επενδυτικά έργα που απαιτούνται για την υλοποίηση του ΣΑΑ, τα σχετικά ορόσημα, τους στόχους και τους δείκτες, καθώς και το ποσό που καθίσταται διαθέσιμο από την Ένωση για την υλοποίηση του ΣΑΑ με τη μορφή μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής και δανειακής στήριξης.

Χρηματοδοτική συνεισφορά

- (60) Το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του ΣΑΑ της Πορτογαλίας ανέρχεται σε 16 643 679 377 EUR. Δεδομένου ότι το ΣΑΑ συμμορφώνεται ικανοποιητικά με τα κριτήρια αξιολόγησης του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και, επιπλέον, το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του ΣΑΑ είναι υψηλότερο από τη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που διατίθεται για την Πορτογαλία, η χρηματοδοτική συνεισφορά που κατανέμεται στο ΣΑΑ της Πορτογαλίας θα πρέπει να ισούται με το συνολικό ποσό της χρηματοδοτικής συνεισφοράς που διατίθεται για την Πορτογαλία.

- (61) Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ο υπολογισμός της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς για την Πορτογαλία πρέπει να επικαιροποιηθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού, ποσό που δεν υπερβαίνει τη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά που αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχείο α) του εν λόγω κανονισμού θα πρέπει να καταστεί διαθέσιμο για την Πορτογαλία για νομική δέσμευση έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022. Εφόσον είναι αναγκαίο μετά την επικαιροποίηση της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς, το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής, θα πρέπει να τροποποιήσει την παρούσα απόφαση ώστε να συμπεριλάβει την επικαιροποιημένη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά, υπολογιζόμενη σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.
- (62) Επιπλέον, για τη στήριξη πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η Πορτογαλία ζήτησε δανειακή στήριξη. Το ύψος του δανείου που ζητήθηκε από την Πορτογαλία δεν υπερβαίνει το 6,8 % του ακαθάριστου εθνικού της εισοδήματος το 2019 σε τρέχουσες τιμές. Το ποσό του εκτιμώμενου συνολικού κόστους του ΣΑΑ είναι υψηλότερο από τη χρηματοδοτική συνεισφορά που διατίθεται για την Πορτογαλία και τη ζητούμενη δανειακή στήριξη, συνολικά.
- (63) Η στήριξη που πρόκειται να παρασχεθεί θα χρηματοδοτηθεί από τη δανειοληψία στην οποία θα προβεί η Επιτροπή εξ ονόματος της Ένωσης με βάση το άρθρο 5 της απόφασης (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2053 του Συμβουλίου¹. Η στήριξη θα πρέπει να καταβληθεί σε δόσεις αφού η Πορτογαλία εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν προσδιοριστεί σε σχέση με την υλοποίηση του ΣΑΑ.

¹ Απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2053 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, για το σύστημα των ιδίων πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την κατάργηση της απόφασης 2014/335/ΕΕ, Ευρατόμ (ΕΕ L 424 της 15.12.2020, σ. 1).

- (64) Η Πορτογαλία έχει ζητήσει προχρηματοδότηση ύψους 13 % της χρηματοδοτικής συνεισφοράς και 13 % του δανείου. Το εν λόγω ποσό θα πρέπει να καταστεί διαθέσιμο για την Πορτογαλία με την επιφύλαξη της έναρξης ισχύος της συμφωνίας που προβλέπεται στο άρθρο 23 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 («συμφωνία χρηματοδότησης») και σύμφωνα με αυτήν, καθώς και της δανειακής σύμβασης που προβλέπεται στο άρθρο 15 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού («δανειακή σύμβαση»).
- (65) Η παρούσα απόφαση δεν θα πρέπει να προδικάζει την έκβαση διαδικασιών σχετικά με τη χορήγηση κονδυλίων της Ένωσης στο πλαίσιο οποιουδήποτε ενωσιακού προγράμματος πλην του μηχανισμού ή διαδικασιών οι οποίες αφορούν στρεβλώσεις της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και ενδέχεται να κινηθούν, ιδίως βάσει των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης. Δεν απαλλάσσει τα κράτη μέλη από την υποχρέωση να κοινοποιούν στην Επιτροπή, βάσει του άρθρου 108 της Συνθήκης, τις τυχόν χορηγούμενες κρατικές ενισχύσεις,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Έγκριση της αξιολόγησης του ΣΑΑ

Εγκρίνεται η αξιολόγηση του ΣΑΑ της Πορτογαλίας με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 19 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Οι μεταρρυθμίσεις και τα επενδυτικά έργα στο πλαίσιο του ΣΑΑ, οι ρυθμίσεις και το χρονοδιάγραμμα παρακολούθησης και υλοποίησης του ΣΑΑ, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών οροσήμων και στόχων και των πρόσθετων οροσήμων και στόχων που σχετίζονται με την πληρωμή του δανείου, οι σχετικοί δείκτες εκπλήρωσης των προβλεπόμενων οροσήμων και στόχων, καθώς και οι ρυθμίσεις για την παροχή πλήρους πρόσβασης της Επιτροπής στα σχετικά δεδομένα τεκμηρίωσης καθορίζονται στο παράρτημα της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 2

Χρηματοδοτική συνεισφορά

1. Η Ένωση θέτει στη διάθεση της Πορτογαλίας χρηματοδοτική συνεισφορά ύψους 13 907 294 284 EUR με τη μορφή μη επιστρεπτέας στήριξης¹. Ποσό ύψους 9 758 504 454 EUR διατίθεται για νομική δέσμευση έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022. Εάν από την επικαιροποίηση που προβλέπεται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 προκύψει επικαιροποιημένη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για την Πορτογαλία ίση με ή μεγαλύτερη από το ποσό των 13 907 294 284 EUR, διατίθεται επιπλέον ποσό ύψους 4 148 789 829 EUR για νομική δέσμευση από την 1η Ιανουαρίου 2023 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023. Εάν από την επικαιροποίηση που προβλέπεται στο άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 προκύψει επικαιροποιημένη μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για την Πορτογαλία μικρότερη από το ποσό των 13 907 294 284 EUR, η διαφορά μεταξύ της επικαιροποιημένης μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς και του ποσού των 9 758 504 454 EUR διατίθεται για νομική δέσμευση σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 20 παράγραφος 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 από την 1η Ιανουαρίου 2023 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023.

¹ Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στη χρηματοδοτική κατανομή μετά την αφαίρεση του αναλογικού μεριδίου της Πορτογαλίας στις δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ορίζεται στο άρθρο 11 του εν λόγω κανονισμού.

2. Η χρηματοδοτική συνεισφορά της Ένωσης διατίθεται από την Επιτροπή στην Πορτογαλία σε δόσεις σύμφωνα με το παράρτημα της παρούσας απόφασης. Ποσό ύψους 1 807 948 257 EUR διατίθεται ως πληρωμή προχρηματοδότησης, που ισούται με το 13 % της χρηματοδοτικής συνεισφοράς. Η προχρηματοδότηση και οι δόσεις μπορούν να εκταμιευθούν από την Επιτροπή εφάπαξ ή σε περισσότερες τμηματικές καταβολές. Το ύψος των τμηματικών καταβολών εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης.
3. Η προχρηματοδότηση αποδεδεσμεύεται με την επιφύλαξη της έναρξης ισχύος της συμφωνίας χρηματοδότησης και σύμφωνα με αυτήν. Η προχρηματοδότηση εκκαθαρίζεται με αναλογική αφαίρεση από την πληρωμή των δόσεων.
4. Η αποδέσμευση των δόσεων σύμφωνα με τη συμφωνία χρηματοδότησης εξαρτάται από τη διαθέσιμη χρηματοδότηση και από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Πορτογαλία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν προσδιοριστεί σε σχέση με την υλοποίηση του ΣΑΑ. Για να είναι επιλέξιμη για πληρωμή, η Πορτογαλία ολοκληρώνει τα ορόσημα και τους στόχους το αργότερο έως τις 31 Αυγούστου 2026, με την επιφύλαξη της έναρξης ισχύος των νομικών δεσμεύσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 3
Δανειακή στήριξη

1. Η Ένωση καθιστά διαθέσιμο στην Πορτογαλία δάνειο ανώτατου ύψους 2 699 000 000 EUR.
2. Η δανειακή στήριξη διατίθεται από την Επιτροπή στην Πορτογαλία σε δόσεις σύμφωνα με το παράρτημα της παρούσας απόφασης. Ποσό ύψους 350 870 000 EUR διατίθεται ως πληρωμή προχρηματοδότησης, που ισούται με το 13 % του δανείου. Η προχρηματοδότηση και οι δόσεις μπορούν να εκταμιευθούν από την Επιτροπή εφάπαξ ή σε περισσότερες τμηματικές καταβολές. Το ύψος των τμηματικών καταβολών εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης.
3. Η προχρηματοδότηση αποδεδεσμεύεται με την επιφύλαξη της έναρξης ισχύος της δανειακής σύμβασης και σύμφωνα με αυτήν. Η προχρηματοδότηση εκκαθαρίζεται με αναλογική αφαίρεση από την πληρωμή των δόσεων.
4. Η αποδέσμευση των δόσεων σύμφωνα με τη δανειακή σύμβαση εξαρτάται από τη διαθέσιμη χρηματοδότηση και από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Πορτογαλία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα πρόσθετα ορόσημα και τους στόχους που καλύπτονται από το δάνειο και έχουν προσδιοριστεί σε σχέση με την υλοποίηση του ΣΑΑ. Για να είναι επιλέξιμη για πληρωμή, η Πορτογαλία ολοκληρώνει τα πρόσθετα ορόσημα και τους στόχους που καλύπτονται από το δάνειο το αργότερο έως τις 31 Αυγούστου 2026.

Άρθρο 4
Αποδέκτης

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Πορτογαλική Δημοκρατία.

...

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
